

Sundhedsstrukturkommissionen

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Den 9. januar 2024

En bedre tandsundhed til gavn for Folkesundheden

Dansk Tandsundhed er brancheforening for tandlægevirksomheder, der leverer tandlægeydelser i Danmark jf. bekendtgørelse om tandlægers virksomhedsområde. Foreningen blev stiftet i oktober 2021 og medlemsvirksomhederne rummer i alt +120 klinikker og over 2000 medarbejdere.

Dansk Tandsundhed henvender sig til Sundhedsstrukturkommissionen med henblik på at belyse de betydelige potentialer ved investeringer i tandsundhed, da det kan bidrage til reducere omkostningerne til og belastningen af det samlede sundhedsvæsen.

Investeringer i tandsundhed har været en succes

Historisk set har investeringer i det tandplejefaglige område været af stor betydning for tandsundheden og den generelle Folkesundhed. Det bedste eksempel er indførelsen af skoletandpleje fra 1972, som havde afgørende betydning for den danske befolknings tandsundhed.

At danskernes tandsundhed udviklede sig markant efter indførelsen af skoletandplejen, kan blandt andet aflæses i et [KU-studie om trends ved danskernes tandsundhed mellem 1987-2017](#), der særligt viser en fremgang i tandsundheden hos den ældre dele af befolkningen. Her er tandløsheden blandt befolkningen faldet fra 18 til 3 pct, mens den for andelen af 65-74-årige er faldet med 51 %. Samtidig er andelen af 65-74-årige med funktionelt tandsæt steget fra 16 til 69 %.

Forebyggelse af mundhulesygdomme er en investering i bedre Folkesundhed

Parodontitis er en alvorlig, kronisk betændelsessygdom, som viser sig ved nedbrud af den kæbeknogle og det tandkød, som tænderne er forankret i. Derudover bidrager parodontitis til spredning af betændelsesstoffer fra mundhulen til resten af kroppen. Det øger risiko for udvikling eller forværring af sygdomme. Alligevel blev kun 12-14 procent af danskerne behandlet for lidelsen i perioden 2012-2016, da man kortlagde danskernes tandlægebesøg¹

Imidlertid har et nyt studie mellem Odontologisk Institut på Københavns Universitet og leverandør af udstyr til tandklinikker, Pladent, til formål at evaluere sammenhængen mellem sygdomme i mundhulen og medicinske sygdomme som leddegigt, hjerte-kar-

¹ [Millioner af tandlægebesøg afslører enormt sundhedsproblem – Københavns Universitet \(ku.dk\)](#)

sygdomme og diabetes.² De første resultater forventes klar primo 2024, og Dansk Tandsundhed anbefaler, at resultaterne tages i betragtning i Sundhedsstrukturkommissionens videre arbejde, da de med stor sandsynlighed vil bidrage med ny viden til forebyggelse af kroniske sygdomme gennem forbedret tandsundhed.

En ny aftale for voksentandplejen

Sundhedsministeriet igangsatte i 2018 et arbejde for at skabe nye rammer for voksentandplejen. Det omfattede blandt andet nedsættelsen af et tværministerielt udvalg samt et dialog- og inddragelsesforum, der skulle komme med input og indhold til nye modeller for voksentandplejen. Arbejdet blev dog afbrudt af Folketingsvalget i 2019 og nåede ikke at blive genoptaget inden Folketingsvalget i 2022. Den manglende afklaring påvirker det tandplejefaglige område negativt, og det kan give store sundhedsmæssige udfordringer på længere sigt.

Dansk Tandsundhed anbefaler derfor, at arbejdet med nye rammer for voksentandplejen, som forventet, genoptages i 2024, samtænkes med Sundhedsstrukturkommissionens arbejde. Dette skyldes ikke mindst den stigende forskningsmæssige fokus på sammenhængen mellem sundhed i munden og kroppens øvrige sundhed. Her vil det være oplagt at anvende de fund, som Københavns Universitet kommer frem til i forbindelse med studiet om sammenhæng mellem paradontitis og flere kroniske sygdomme.

Det er også en målsætning for Dansk Tandsundhed, at der skabes en voksentandpleje, hvor borgerne uanset social eller økonomisk baggrund kan forvente behandling i højeste kvalitet, uden det går på kompromis med hverken patientsikkerhed eller kvalitetsparametre. En afgørende forudsætning for dette er dog, at den akutte mangel på både tandlæger, tandplejere og klinikassistenter bremses, gennem øget optagelse på studierne for disse.

Behandlerkapacitet er afgørende

Som i det øvrige sundhedsvæsen er behandlerkapaciteten også afgørende på det tandplejefaglige område. Dette skyldes ikke mindst de markante demografiske ændringer, hvor den stigende gruppe af ældre patienter, bevarer deres tænder i længere tid. Det øger behovet for forebyggende tandpleje og flere komplicerede behandlinger for at opretholde tandsundheden hos denne gruppe.

Allerede mellem 2006 og 2015 faldt antallet af beskæftigede tandlæger med næsten 10 pct. Det fald forventes at fortsætte frem mod 2030, hvor antallet tandlæger står til at være faldet med hele 355. Det kan mærkes særligt i yderkanterne, hvor det er svært at rekruttere tandlæger, tandplejere og klinikassistenter.

Selvom udflytningsaftalen øger optaget på de to tandlægestudier med i alt 30 studerende om året, er det hverken nok til på kort eller lang sigt at imødekomme manglen på kvalificeret arbejdskraft. Der bør derfor arbejdes for, at optaget på uddannelserne udvides yderligere i de kommende år.

² [Forskningssamarbejde Plandent – Københavns Universitet \(ku.dk\)](https://www.ku.dk/forskningssamarbejde/plandent/)

Det samme gør sig gældende for tandplejerstudiet, som er populært. Alligevel blev der blot optaget 88 af 519 ansøgere på Århus Universitet³, mens tallet for København lå på 78 af 486 i 2023⁴. Adgangskvotienten for optag var henholdsvis 9,2 (Århus) og 9,0 (København), hvilket vidner om, at særdeles kvalificerede ansøgere er blevet skåret fra i processen.

Derfor anbefaler Dansk Tandsundhed, at Sundhedsstrukturkommissionen arbejder målrettet med at sikre behandlerkapaciteten i hele sundhedsvæsenet, så også det tandplejefaglige område involveres.

Nytænkning af den kliniske undervisning

Når en tandlæge eller tandplejer er færdiguddannet og bliver ansat på en klinik, vil der stadig være en væsentlig oplæringsperiode, inden behandleren indgår som en del af den normale behandlerkapacitet. Det kan derfor være en betydelig fordel at øge de studerendes kendskab til hverdagen og opgaverne på en klinik under uddannelsen. Manglende investeringer i tandlæge- og tandplejerstudierne har udfordret den kliniske del af undervisningen, og det skaber behov for en nytænkning af den kliniske undervisning.

Derfor foreslår Dansk Tandsundhed, at både tandlæge- og tandplejerstudierne indfører konkrete klinikforløb som et led i den kliniske undervisning. Forløbene skal udelukkende foregå certificerede uddannelsesklinikker, som forpligter sig til at tilbyde et udvalgt antal studiepladser til tandlæge- og tandplejerstuderende. Det anbefales desuden, at de specifikke kliniske retningslinjer for klinikforløbene fastsættes i samarbejde med Styrelsen for Patientsikkerhed.

³ [KOT_2023_Opgørelse_Tilbudt_optag_Klausuleret.xlsx](#)

⁴ [Optagelsesstatistik 2023 – Københavns Universitet \(ku.dk\)](#)